

การตั้งชื่อและความหมายของชื่อถนนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตและท่าพระจันทร์

ถนนมีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างยิ่งไม่ว่าจะใช้ด้านการคมนาคมเพื่อติดต่อสื่อสารกัน ด้านเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งประเทศ ถนนนำมาซึ่งความเจริญทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของชาติ เป็นการขยายความเจริญออกไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะใกล้หรือไกล บ้านเมืองใดไม่มีถนน ความเจริญก็ไม่สามารถเข้าไปสู่ชุมชนต่าง ๆ ได้ แต่นอกจากการมีถนนไว้ใช้แล้ว ชื่อถนนก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน กล่าวคือ การมีชื่อเรียกถนนเส้นต่าง ๆ ก็เพื่อเป็นการระบุตำแหน่งหรือบอกเขตพื้นที่ที่ชัดเจนว่าสถานที่ต่าง ๆ ตั้งอยู่ที่ใด ถนนเส้นใดตัดผ่าน นอกจากนี้แล้วชื่อถนนก็ยังเป็นแหล่งข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียม วิถีชีวิต รวมไปถึงสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นบริเวณถนนเส้นนั้น ๆ อีกด้วย เพราะเมื่อมีถนนก็ย่อมมีผู้คนมีชุมชนจนเกิดการสร้างขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกัน ซึ่งก็มักจะถ่ายทอดออกมาเป็นชื่อเรียกหมู่บ้าน เมือง แม่น้ำ และถนนหนทางต่าง ๆ

ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาการตั้งชื่อและความหมายของชื่อถนนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนื่องด้วยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีประวัติศาสตร์ยาวนานเพราะเป็นมหาวิทยาลัยที่ก่อตั้งเป็นแห่งที่ 2 ของประเทศไทย อีกทั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยังมีพื้นที่ขนาดใหญ่และมีหลายศูนย์ แต่เพียงศูนย์รังสิตก็มีพื้นที่ถึง 1,757 ไร่ (ไม่รวม สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (A.I.T.) และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)) จึงมีถนนเส้นต่าง ๆ จำนวนมากเหมาะแก่การเก็บข้อมูลมาศึกษา ในการเก็บข้อมูลมาศึกษานั้น ผู้ศึกษาเลือกเก็บข้อมูลชื่อถนนของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตและท่าพระจันทร์ จากการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์พบชื่อถนนทั้งหมด 22 ชื่อ แบ่งเป็น ศูนย์รังสิต 19 ชื่อ และท่าพระจันทร์ 3 ชื่อ ผลการศึกษาพบว่าการตั้งชื่อและความหมายของชื่อถนนมี 5 ประเภท โดยเรียงตามลำดับที่พบมากที่สุดไปสู่ลำดับน้อยที่สุด ดังนี้ 1)การตั้งชื่อถนนด้วยคำที่ให้ความหมายเกี่ยวกับความเป็นสิริมงคล 2)การตั้งชื่อถนนที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม สัญลักษณ์ และเอกลักษณ์ขององค์กร 3)การตั้งชื่อถนนจากวันและเหตุการณ์สำคัญ 4)การตั้งชื่อถนนจากชื่อบุคคลสำคัญ และ 5)การตั้งชื่อถนนจากสถานที่หรือสภาพแวดล้อม

วิธีการตั้งชื่อ

- การตั้งชื่อถนนด้วยคำที่ให้ความหมายเกี่ยวกับความเป็นสิริมงคล

ถนนร่วมเย็น เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นไว้เพื่อเป็นสิริมงคล ให้ความหมายว่าอยู่พื้นที่แห่งนี้มีความร่วมเย็น น่าอยู่อาศัย เพราะถนนเส้นนี้ล้อมรอบหอพักนักศึกษา จึงต้องการสื่อความว่าพื้นที่บริเวณนี้มีความร่วมเย็น เหมาะแก่การพักอาศัย

ถนนเป็นสุข เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับถนนร่วมเย็น โดยตั้งใจที่จะให้ชื่อคล้องจองกันเป็น “ร่วมเย็นเป็นสุข” เพราะถนนทั้งสองเส้นนี้แต่เดิมล้อมรอบบริเวณหอพักนักศึกษา (ปัจจุบันหอพักเก่าบางส่วนถูกปรับปรุงใหม่ให้เป็น โรงเรียนอนุบาลแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และโรงเรียน

ประณตศึกษารวมศาสตร์) จึงต้องการสื่อความว่าพื้นที่บริเวณนี้มีความร่มเย็นเมื่อเข้ามาอยู่อาศัย ก็จะมีแต่ความสบายกายสบายใจ

ถนนพิทักษ์ธรรม ชื่อของถนนเส้นนี้ต้องการสื่อความหมายว่า ผดุงความยุติธรรมหรือความหมายอีกนัยหนึ่งก็คือให้ปกป้องดูแลธรรมศาสตร์ ซึ่งทั้งสองความหมายนี้ต่างไปหัวใจหลักของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ต้องการให้นักศึกษายึดมั่นและผดุงความยุติธรรม พร้อมทั้งร่วมกันดูแลรักษามหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อประชาชนสืบไป

ถนนโดมร่วมใจ “โดม” เป็นชื่อเรียกแทนอาคารหลังแรกของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่มีรูปทรงตรงกลางเป็นโดม รูปแบบของโดมนี้ กล่าวอธิบายกันในภายหลังว่านำรูปแบบมาจากดินสอด่แปดเหลี่ยมที่เหลาจนแหลมคม เพื่อแสดงถึงภูมิปัญญาที่สูงส่งของการจัดการศึกษา ดิโกโดมนี้จึงกลายเป็นสัญลักษณ์สำคัญอีกอย่างหนึ่งของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชื่อถนนเส้นนี้ต้องการจะสื่อความหมายให้ชาวธรรมศาสตร์มีความสามัคคี ร่วมใจกันทำสิ่งดี ๆ เพื่อประชาชน สังคม และประเทศชาติ

ศรีธรรมศาสตร์ ชื่อถนนนี้ที่มีที่มาจาก 3 อนุสาวรีย์ “คนดีศรีธรรมศาสตร์และประเทศไทย” ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ตั้งอยู่ที่หน้าตึกกิม 2 ศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ตั้งอยู่ที่หน้าตึกเรียนรวมสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ (SC) และศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ตั้งอยู่ที่หน้าตึกคณะนิติศาสตร์-คณะรัฐศาสตร์ ทั้ง 3 ท่านถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อประเทศไทยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นอย่างมาก เพราะท่านได้สร้างคุณประโยชน์ต่อบ้านเมืองไว้มากมาย เป็นมิ่งขวัญของชาวธรรมศาสตร์ ชื่อถนนเส้นนี้จึงตั้งขึ้นเพื่อเป็นการรำลึกถึงทั้ง 3 ท่าน เพื่อให้ชาวธรรมศาสตร์นำท่านไปเป็นแบบอย่างในการทำงานอุทิศตนเพื่อประชาชนและประเทศชาติด้วยคุณธรรม นอกจากนี้ ชื่อถนนเส้นนี้ก็มีความหมายที่เป็นสิริมงคลด้วย แปลว่าธรรมศาสตร์เจริญในความดี

ถนนประชาสันติ ชื่อถนนเส้นนี้ตั้งขึ้นเพื่อให้ชื่อมีความหมายสิริมงคล มีความหมายให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ไม่มีความขัดแย้งกันที่รุนแรง เหมือนในอดีตที่ผ่านมา เช่นเหตุการณ์ 14 ตุลา และ 6 ตุลา ที่เกิดความขัดแย้งกันจนนำไปสู่เหตุการณ์นองเลือดที่น่าเศร้าสลดใจของประวัติศาสตร์การเมืองไทย

- **การตั้งชื่อถนนที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม สัญลักษณ์ และเอกลักษณ์ขององค์กร**

ถนนธรรมจักร ชื่อถนนเส้นนี้ที่มีที่มาจาก ตราสัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ นั่นก็คือ ตราธรรมจักร เป็นรูปธรรมจักรสี่เหลี่ยม ตัดเส้นด้วยสีแดง มีพานรัฐธรรมนูญสีแดงสลัปล้อมอยู่กลาง “ตราธรรมจักร บอกความหมายว่า สถาบันแห่งนี้ยึดถือคติธรรมของพุทธศาสนาเป็นหลักกลมกล่อมเกลาบัตินิต สิ่งที่อยู่กลางธรรมจักร คือ พานรัฐธรรมนูญ หมายถึง การยึดมั่น เชิดชูรัฐธรรมนูญเป็นหลักการที่ มธก. ยึดถือ และประพฤติปฏิบัติ” (สำนักนันทธรรมศาสตร์และการเมือง,

2535, น.54) ชื่อถนนเส้นนี้จึงเป็นการช่วยย้ำถึงจิตวิญญาณและกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกราชาภูมิใจแก่นักศึกษา เมื่อพบชื่อถนนเส้นนี้ก็จะนึกถึงความหมายของตราธรรมจักรอยู่เสมอ

ถนนยูงทอง “ยูงทอง” นั้น เป็นชื่อที่ชาวธรรมศาสตร์เรียก ต้นทางนกกยูงฝรั่ง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เสด็จมาทรงปลูกไว้ที่หน้าหอประชุมใหญ่ (ท่าพระจันทร์) จำนวน 5 ต้น เมื่อ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2506 เวลา 14.30 น. และในวันที่ 3 พฤศจิกายน 2529 ทรงปลูกต้นทางนกกยูงฝรั่ง หรือ ยูงทอง อีกครั้ง ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์รังสิต พร้อมกับทรงพระราชทานให้เป็นต้นไม้สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพราะทางนกกยูงฝรั่งนั้น ออกดอกสีเหลืองและแดงในช่วงหน้าร้อน มีสีสอดคล้องกับสีประจำมหาวิทยาลัยคือ สีเหลือง-แดง นอกจากนี้ ในปีพ.ศ.2507 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานทำนองเพลงพระราชนิพนธ์ “ยูงทอง” ให้เป็นเพลงประจำมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต่อมา นายจาง ราชกิจ (จรัล บุญยรัตพันธุ์) ข้าราชการสำนักเป็นผู้ประพันธ์เนื้อร้อง และยกวางโดย หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ทั้งต้นยูงทอง ต้นไม้ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงปลูกด้วยพระองค์เอง และเพลงพระราชนิพนธ์ยูงทอง ทำให้เหล่าชาวธรรมศาสตร์มีความปลาบปลื้มเป็นล้นพ้นในพระมหากรุณาธิคุณ ที่พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เปี่ยมล้นไปด้วยน้ำพระทัยที่แผ่ไพศาลไปทั่วแผ่นดิน

ถนนเสรีภาพ เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นเพื่อต้องการจะเน้นย้ำถึงจิตวิญญาณของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย เชิดชูหลักเสรีภาพ-เสมอภาค-ภราดรภาพ เคารพความแตกต่างหลากหลายทางความคิด และส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ อีกทั้งถนนเส้นนี้ยังตั้งอยู่บริเวณตึกกิจกรรมเก่า (ปัจจุบันเป็นหอพักนักศึกษาหญิง) ซึ่งเป็นแหล่งรวมชมรมต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาได้ทำ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานสิทธิเสรีภาพว่าจะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมก็ได้

ถนนตลาดวิชา ถนนเส้นนี้มีที่มาจากรูปแบบการศึกษาดั้งเดิมของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คือรูปแบบที่นักศึกษาสามารถเลือกเรียนวิชาใดก็ได้ตามที่ตนเองสนใจ ไม่ต้องสอบเข้าแข่งขัน และไม่จำเป็นต้องเข้าห้องเรียน ประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่สามารถเรียนได้ ถือว่าเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทยที่ให้เสรีภาพกับประชาชนทั่วไปให้มีโอกาสได้รับการศึกษา โดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ ชื่อถนนเส้นนี้จึงเป็นการรำลึกถึงเอกลักษณ์ของความเป็นธรรมศาสตร์ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง

ถนนพิราบขาว นกพิราบขาว เป็นสัญลักษณ์สากลแห่งความสันติภาพหรือความเป็นอิสระ นอกจากนี้ยังเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มนักเรียนรังสิตนิยมุขยชน สำหรับในด้านการเมืองแล้วยังนำไปใช้เป็นสัญลักษณ์ของนักการเมืองที่ใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา ทุกครั้งที่นักศึกษา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ทำกิจกรรมทางการเมืองก็จะยึดมั่นในวิถีแห่งสันติภาพเสมอเปรียบตนเองเป็นนกพิราบขาว ที่ขับเคลือบพลังค์ให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนด้วยสันติวิธี

- **การตั้งชื่อถนนจากวันและเหตุการณ์สำคัญ**

ถนนเอเชียนเกมส์ ชื่อถนนเส้นนี้มีที่มาจากการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 (พ.ศ. 2541) ซึ่งประเทศไทยได้รับเป็นเจ้าภาพในการจัดการแข่งขัน โดยมีมติจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2538 ให้ใช้สถานที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต เป็นสนามหลักในการจัดการแข่งขันกีฬา เป็นผลให้มีการก่อสร้างสนามกีฬาหลัก ยิมเนเซียม สระว่ายน้ำ และหอพักนักกีฬา ซึ่งต่อมาได้ปรับเปลี่ยนเป็นหอพักนักศึกษาและบุคลากรจำนวน 23 หลัง ตลอดจนงานสาธารณูปโภคต่าง ๆ รวมทั้งก่อสร้างอาคารต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก งานแข่งขันกีฬาในครั้งนั้นสร้างความภาคภูมิใจแก่ชาวธรรมศาสตร์เป็นอย่างมาก ที่ได้เป็นส่วนสำคัญในกิจกรรมที่ยิ่งใหญ่ระดับโลก

ถนนมิตรภาพ ถนนเส้นนี้เชื่อมกับถนนเอเชียนเกมส์ ซึ่งชื่อถนนเส้นนี้มีที่มาจากคำขวัญของการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 คือ “Friendship beyond Frontiers” หรือ “มิตรภาพไร้พรมแดน” เป็นการตั้งชื่อเพื่อระลึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งในการจัดงานการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 ซึ่งสร้างความภาคภูมิใจให้แก่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นอย่างมาก

ถนน 16 สิงหาคม “นามถนนเส้นนี้ตั้งขึ้นเพื่อระลึกถึงวันสันติภาพ คือวันที่ 16 สิงหาคม 2488 ซึ่งเป็นวันที่รัฐบาลไทย “ประกาศสันติภาพ” เพื่อยกเลิกการประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐ ซึ่งรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ประกาศเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2485 ภายหลังจากเริ่มสงครามมหาเอเชียบูรพา เมื่อปลายปี พ.ศ. 2484 และรัฐบาลไทยตัดสินใจอยู่ข้างฝ่ายอักษะ ซึ่งประกอบไปด้วย เยอรมนี อิตาลี และญี่ปุ่น แนวถนนเส้นนี้พาดอยู่บนแนวกำแพงเมืองและกำแพงวังหน้า ที่เชื่อมระหว่างป้อมพระจันทร์และป้อมพระอาทิตย์ เมื่อมีการสร้างหอสมุดปริดี พนมยงค์ และ อาคาร 60 ปีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์บริเวณด้านหน้าคณะรัฐศาสตร์ จึงขุดพบซากกำแพงเมืองและกำแพงวังหน้าครั้งต้นรัตนโกสินทร์ ซึ่งปัจจุบันได้จำลองแนวกำแพงไว้ในหอสมุดด้านหน้าคณะรัฐศาสตร์ และจำลองเทคนิคการก่อสร้างไว้ในโรงอาหาร ริมแม่น้ำเจ้าพระยา” (นิภาพร รัชตพัฒนานุกุลและเทอดพงศ์ คงจันทร์, 2549, น.126)

ถนนเดือนตุลา ชื่อถนนเส้นนี้ตั้งขึ้นเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ทางการเมืองครั้งสำคัญของประเทศไทย ได้แก่ เหตุการณ์ 14 ตุลา และเหตุการณ์ 6 ตุลา

“เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เป็นการชุมนุมและเดินขบวนครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์การเมืองไทย มีนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนเข้าร่วมกว่าห้าแสนคน ทำให้ยุคเผด็จการทหารที่ครองอำนาจอย่างยาวนานตั้งแต่การรัฐประหารในปี 2490 ได้สิ้นสุดลง และทำให้ประชาธิปไตยได้กลับมาสู่ประเทศไทยอีกครั้ง เป็นประชาธิปไตย สิทธิและเสรีภาพที่แลงมา

ด้วยเลือดเนื้อและชีวิตของวีรชนจำนวนมาก มีผู้เสียชีวิต 77 คน บาดเจ็บ 857” (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557, น.30)

เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 เป็นเหตุการณ์จลาจลและปราบปรามนักศึกษาและผู้ประท้วงในและบริเวณหน้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ และท้องสนามหลวง ขณะที่นักศึกษาจากหลายมหาวิทยาลัยกำลังชุมนุมประท้วงการเดินทางกลับประเทศของจอมพล ถนอม กิตติขจร อดีตนายกรัฐมนตรี ที่สนามฟุตบอลมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยสถิติอย่างเป็นทางการระบุว่า มีผู้เสียชีวิต 46 คน ซึ่งมีทั้งถูกยิงด้วยอาวุธปืน ถูกทุบตี หรือถูกทำให้พิการ

ถนน 27 มิถุนา ชื่อถนนเส้นนี้ตั้งขึ้นเพื่อรำลึกถึงวันสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2477 ซึ่งเกิดจากความคิดริเริ่มของ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ (รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้น) โดยเล็งเห็นว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาในขณะนั้นยังไม่เพียงพอ หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2475 จึงต้องการบุคคลที่มีความรู้ทางกฎหมาย การปกครอง และสังคม มารับใช้ประเทศชาติโดยด่วน จึงได้เสนอร่าง "พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย วิชาธรรมศาสตร์และการเมือง พ.ศ. 2476" โดย ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ได้รับแต่งตั้งเป็น "ผู้ประศาสน์การ" คนแรกของมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาแห่งนี้ก่อตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายที่จะให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร เป็น "ตลาดวิชา" หรือ "มหาวิทยาลัยเปิด" แห่งแรกของประเทศไทย

นอกจากนี้ ชื่อถนนเส้นนี้ยังเป็นการรำลึกถึง 27 มิถุนายน 2475 วันที่มีประกาศใช้รัฐธรรมนูญปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475ซึ่งกฎหมายสูงสุดในการปกครองรัฐ หลังจากคณะราษฎรทำการอภิวัฒน์การปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ก็ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (Constitution) ฉบับนี้ ซึ่งนับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย ร่างโดย นายปรีดี พนมยงค์ มั่นสมองของคณะราษฎร โดยมีเจตนารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงการปกครองเพื่อให้ประเทศนี้เป็นของ "ประชาชน" อย่างแท้จริง รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีจุดเด่นที่ได้ระบุคุณสมบัติของผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรว่า จะต้องอายุ 20 ปี และจะต้องสอบไล่วิชาการเมืองได้ตามหลักสูตรซึ่งสภาได้ตั้งขึ้นไว้ และนี่ก็เป็นเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้นมา

- **การตั้งชื่อถนนจากชื่อบุคคลสำคัญ**

ถนนปรีดี พนมยงค์ ถนนเส้นนี้ตั้งอยู่บริเวณอาคารบรรยายเรียนรวม 1 ไปจนถึงประตูพหล 3 ชื่อถนนเส้นนี้ตั้งขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ปุชนิยบุคคลของประเทศไทย ท่านเป็นผู้สถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ดร.ปรีดี พนมยงค์ ร่วมกับข้าราชการทหารพลเรือนจำนวน 99 คน ในนามของ "คณะราษฎร" ทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็น

ระบอบพระมหากษัตริย์โดยรัฐธรรมนูญ และดำรงตำแหน่งสำคัญๆ เช่น เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (คนแรก) กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ “เค้าโครงการเศรษฐกิจ” เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รัชกาลที่ 8 เป็นหัวหน้าขบวนการใต้ดิน “เสรีไทย” ได้รับแต่งตั้งเป็น “รัฐบุรุษอาวุโส” และเป็นนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ. 2543 ในวาระ 100 ปีชาตกาลของ ดร.ปรีดี พนมยงค์ องค์การยูเนสโกได้ประกาศยกย่องให้ ดร.ปรีดี เป็นบุคคลสำคัญของโลก

ถนนป๋วย อึ๊งภากรณ์ ถนนเส้นนี้ตั้งอยู่บริเวณอาคารหอสมุดป๋วย อึ๊งภากรณ์ ไปจนถึงประตูพหล 4 ชื่อถนนเส้นนี้ตั้งขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ ศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็น “บุคคลสำคัญของโลก” ซึ่งเป็นคนไทยคนที่ 26 ที่ได้รับการยกย่องจากองค์การยูเนสโกให้เป็น “บุคคลสำคัญของโลก” ด้านการศึกษาและเศรษฐศาสตร์ โดยตลอดช่วงชีวิตของ อาจารย์ป๋วย ได้สร้างคุณงามความดี และคุณูปการแก่ประเทศชาติเป็นอย่างมาก เช่น การอุทิศตนร่วมเป็นหนึ่งในขบวนการเสรีไทย ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 การเป็นผู้จัดวางระบบงบประมาณแผ่นดินให้มีเสถียรภาพ เมื่อครั้งรับราชการที่กระทรวงการคลัง การอุทิศตนลงมือพัฒนาชนบทเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของสังคมไทย ที่สำคัญที่สุดคือ อาจารย์ป๋วย ดำรงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นผู้มีธรรมาภิบาลและยึดถือจริยธรรมในการทำงานตลอดชีวิตการรับราชการ จนได้รับรางวัลแมกไซไซเมื่อปี 2508 เป็นต้น

ถนนประภาศน์ อวยชัย ชื่อถนนเส้นนี้ตั้งขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ ศาสตราจารย์ ประภาศน์ อวยชัย อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม อดีตประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และอดีตอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านมีผลงานมากมาย ขณะดำรงตำแหน่งอธิการบดีของมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ เช่น โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โครงการสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การเปลี่ยนแผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนเป็นคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน เป็นต้น ท่านถือเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาระบบบริหารมหาวิทยาลัยแบบสมัยใหม่ ทำให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว

ถนนสัญญา ธรรมศักดิ์ ถนนเส้นนี้ตั้งอยู่บริเวณอาคารกลุ่มสังคมศาสตร์ ซึ่งมีอนุสาวรีย์ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ อยู่หน้าคณะนิติศาสตร์ โดยถนนเส้นนี้สิ้นสุดถึงโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชื่อถนนเส้นนี้ตั้งขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ปุชนีย์บุคคลด้านนิติศาสตร์ ท่านได้อุทิศตนทำงานเพื่อประเทศชาติมาตลอด โดยเคยดำรงตำแหน่งสำคัญในวาระต่าง ๆ อาทิ ประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกา รอง

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คณบดีคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น

- **การตั้งชื่อถนนจากสถานที่หรือสภาพแวดล้อม**

ถนนทิวสน มีที่มาจากสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ คือ ถนนเส้นนี้จะมีต้นสนอยู่ตลอดข้างทางเป็นทิวแถวล้อมด้านหลังหอพักนักศึกษาเอเซียเกมส์ โซน B

ถนนบัณฑิตอาสา ถนนเส้นนี้ตั้งอยู่บริเวณสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ซึ่งเป็นหน่วยงานของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์โดยก่อตั้งขึ้นตามดำริของศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ อดีตอธิการบดี เพื่อรับผิดชอบดำเนินการให้การศึกษา อบรม ฝึกฝน การให้บริการแก่ชุมชน และส่งเสริมประสบการณ์เกี่ยวกับท้องถิ่นชนบทให้แก่บัณฑิต ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากทุกสาขาวิชา และทุกสถาบัน โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 โดยเป็นลักษณะเปิดโอกาสให้บัณฑิตได้ไปเรียนรู้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ปัญหา และความต้องการของชาวชนบท ทั้งยังได้ใช้ความรู้ที่ศึกษาเล่าเรียนมา ทำงานให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนชนบท ปัจจุบันสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ได้รับการเปลี่ยนชื่อและขยายบทบาทให้เป็น “วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์”

จากการวิเคราะห์การตั้งชื่อและความหมายของชื่อถนนทั้งหมดในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตและท่าพระจันทร์ครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าวิธีตั้งชื่อถนนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นิยมใช้ คือ การตั้งชื่อถนนด้วยคำที่ให้ความหมายเกี่ยวกับความเป็นสิริมงคล การตั้งชื่อถนนที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม สัญลักษณ์ และเอกลักษณ์ขององค์กร การตั้งชื่อถนนจากวันและเหตุการณ์สำคัญ การตั้งชื่อถนนจากชื่อบุคคลสำคัญ และการตั้งชื่อถนนจากสถานที่หรือสภาพแวดล้อม ซึ่งวิธีการเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ส่งผลให้มีการตั้งชื่อถนนที่โดดเด่นในแต่ละพื้นที่ เช่น พื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองก็จะตั้งชื่อวันที่เกิดเหตุการณ์สำคัญนั้น ๆ เพราะเหตุการณ์เหล่านั้นได้ผ่านล่วงเลยไปแล้วจึงเป็นการยากที่จะบันทึกและส่งต่อประวัติศาสตร์ความเป็นมา ค่านิยมและวัฒนธรรมในเหตุการณ์เหล่านั้น จึงต้องอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือช่วยบันทึกและถ่ายทอดเหตุการณ์ ความทรงจำ ความเชื่อ ให้แก่คนรุ่นหลังได้ทราบและเรียนรู้

บรรณานุกรม

- ชาญวิทย์ เกษตรศิริและคณะ. (2535). *สำนักนั้นธรรมชาติและการเมือง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- นริวรรณ จินตกานนท์ และคณะ. (2547). *80 ปี ศาสตราจารย์ประกาศน์ อวยชัย 18 ธันวาคม 2547*.
กรุงเทพฯ : สมาคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
- นิภาพร รัชตพัฒนากุลและเทอดพงศ์ คงจันทร์. (2549). *Walking town ทอดน่องท่องเที่ยวประวัติศาสตร์การเมืองไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- ประดิษฐา หนูขี้และอังศุมาลี สายชลนภา. (2556). *ผู้ประกาศนการและอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ. 2477-2556): ประวัติชีวิต ความคิด และการทำงาน*. กรุงเทพฯ : หอจดหมายเหตุและหอประวัติศาสตร์เกียรติยศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2557). *Thammasat freshies' handbook 2014 คู่มือนักศึกษาใหม่ 2557*.
ปทุมธานี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- อาริยา สีนธจวีตร. (2534). *ศาสตราจารย์ประกาศน์ อวยชัย ผู้อุทิศตนเพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์*. กรุงเทพฯ: สมาคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.